LATVIEŠU VĒSTNESIS

LATVIAN NEWS BULLETIN

The policy of this Newspaper is to provide our Latvian people in exile with all available news of importance concerning the world's happenings, of political, economic, cultural or social significance. And our special aim is to present the humanitarian ideals and achievements of the great Democracies — the United States of America and the British Empire. This aim, we know, will help maintain the spiritual and cultural unity of the Latvian people and — of all things — will yield hopes for a safer and happier future.

Izdevējs un galvenais redaktors — Publisher and Editor-in-Chief: Viktors Baltkājis

Redakcija-Editorial Office: Hotel Convikt, Dillingen/Donau, Bayern (13b)

Iznāk divi reizes nedēļā — Published twice a week

Nr. 79 (81)

Authorized by Military Government and UNRRA

Dillingenā, trešdien, 1946. g. 9. oktobrī

Vilsons Brodbents (Wilson Broadbent), „Daily Mail" diplomātiskais korespondents un

Aleksandrs Klifords (Alexander Clifford), „Daily Mail" ārzemju korespondents.

Krievija vēlas iegūt laiku, nevis karu

(Beigas)

Viņu īstais mērķis...

Noderīgi ir visi līdzekļi, ja vien tie dod pareizos rezultātus. Krievijas mērķis ir pastāvīgs, vienkāršs un viengabalains, bet viņas metodes diktē pati nejaušība un nepieciešamība.

Debates Parīzes konferencē ir parādījušas, ka būtu liela alošanās uzskatīt krievu taktiku — viņu argumentu asumu, viņu prasības un viņu apgalvojumus par kaut ko pilnvērtīgu. Par pilnu nav ņemams viss, ko viņi dara viscaur Eiropā. Bieži vien krievi rīkojas un runā tā, ka tas šķiet esam pilnīgā pretrunā viņu pašu politikai. Bet visu laiku — netieši un aplinkus viņi manevrē uz savu mērķi.

Ir kardināli nepareizi ļauties pānikai no tā, ko krievi mēdz sacīt un darīt, un iedomāties, ka viņi vēlas karot. Viņi vēlas ko citu — „komūnisma triumfu," bet ne ar karu.

Šī nejaušības un nepieciešamības doktrīna ir atslēga visai Krievijas ārlietu politikai. Jūs tad izprotat, kāpēc Krievija 1939. g. slēdza paktu ar Vāciju un kāpēc tagad tā ir draudzīgāka ar Perona fašistisko Argentīnu nekā mēs. Tas izskaidro mēreni nenoteikto nostāju, kādu no viņas pieredz Vācijas bijušās līdzskrējējas valstis, kas tagad ir Krievijas līdzskrējējas. Tas izskaidro niknos un pa lielākai daļai pilnīgi nepamatotos propagandas uzbrukumus Anglijai un Amerikai. Ar šo propagandu nav gribēts, lai to tūlīt ņem par pilnu, — te ir rīkošanās pēc Hitlera teorijas, ka, ja jūs kaut ko izsakāt pietiekami skaļi un pietiekami bieži, tam tad arī noticēs. Tas izskaidro arī Krievijas sporadisko patieso sadarbību ar mums. Viņa sadarbosies tik ilgi, kamēr tas kalpo viņas pašas nolūkiem. Pazīmes Parīzē un viscaur Eiropā tagad ir tādas, ka viņa domā, ka tā jau ieguvusi visu, kas vien bija panākams sadarbībā ar mums.

Un tāpēc tagad dzird valodas par viņas aiziešanu no miera konferences un UN saimes, par viņas izolēšanos. Un taisni tāpēc pēkšņi ir pastiprināta ideoloģiskā cīņa.

Palūkojieties aši viscaur Eiropā. Ziemeļos Krievija pa divi lāgi sakāvusi Somiju. Somija nekad nav izlikusies, ka tā grib sadarboties ar Krieviju. Somijā ir rietumu parauga demokratija, un tomēr krievu karaspēks Somiju nav okupējis. Somijas territorijas zaudējumi nav pārāk lieli. Tanī ir bijušas brīvas vēlēšanas. Kamēr vien tā maksā smagos kara meslus, to liek mierā.

... un metodes

Tas viss tēmēts laba iespaida atstāšanai Skandinavijā. Un tāds Skandinavijā (kur uz marksistisku revolūciju maz cerību) ir panākts. Ar Skandinaviju apietas cimdotām rokām. Dānijas Bornholmā krievi izturējās apbrīnojami: viņu okupācijas vienīgās pēdas ir nedaudzi krievu paraksti viesnīcu viesu grāmatās un nervozi smiekli, kas pavada turienes jauno sieviešu atmiņas: „Mēs toreiz neuzdrošinājāmies vakarā iziet uz ielas." Dāņiem tas patika, un vēl vairāk viņiem patika, ka krievi par dāņu sviestu piedāvājuši daudz labākas cenas, nekā to bija darījuši angļi. Norveģijā krievu politiskā ietekme jau ir spēcīga, spēcīga gana, lai piespiestu atsaukt jau izsūtīto un pieņemto ielūgumu Čerčilam ierasties oficiālā apmeklējumā

(Beigas 3. lappusē)

12 galveniem nacistiem jāmirst, 3 atbrīvoti, 7 dabū cietumu

Pilnīgi attaisnoti Francis fon Papens, Hjalmars Šachts un Hanss Friče

Nirnbergā, 1. okt. — Hermanis Gērings un 11 no viņa nacistu sekotājiem par savu līdzdalību noziegumos pret mieru un cilvēci un par piedalīšanos Hitlera valdīšanas 12 gados Vācijā gatavotos plānos karam šodien notiesāti uz nāvi ar pakāršanu. 7 no 21 apsūdzētā, kas pēdējos 10 mēnešos atradās Starptautiskā militārā tribunāla priekšā, ieskaitot Rūdolfu Hesu, sodīti ar cietumu no 10 gadiem līdz visam mūžam.

3 apsūdzētie — Francis fon Papens, Hjalmars Šachts un Hanss Friče šodien bija brīvi cilvēki, jo tiesa deklarēja, ka viņi nav vainīgi nevienā no kopējās apsūdzības četrām daļām.

Spriedumi par notiesātiem nacistiem ir šādi (tādā pat kārtībā, kādā viņi visus šos 10 garos mēnešus sēdējuši uz apsūdzēto soliem):

HERMANIS GĒRINGS: nāve ar pakāršanu.

RŪDOLFS HESS: cietums uz visu mūžu.

JOACHIMS FON RIBENTROPS: nāve ar pakāršanu.

VILHELMS KEITELS: nāve ar pakāršanu (tiesa, liekas, atteikusies no iesnieguma uzklausīšanas, ka jebkurai uz nāvi notiesātai militārai personai būtu jāļauj „karavīra" nāve nošaušanas vada priekšā).

ERNSTS KALTENBRUNNERS: nāve ar pakāršanu.

ALFREDS ROZENBERGS: nāve ar pakāršanu.

HANSS FRANKS: nāve ar pakāršanu.

VILHELMS FRIKS: nāve ar pakāršanu.

JŪLIJS ŠTREICHERS: nāve ar pakāršanu.

VALTERS FUNKS: cietums uz visu mūžu.

KĀRLIS DĒNICS: 10 gadu cietumā.

ĒRICHS RĒDERS: cietums uz visu mūžu.

BALDURS FON ŠIRACHS: 20 gadu cietumā.

FRICIS ZAUKELS: nāve ar pakāršanu.

ALFREDS JODLS: nāve ar pakāršanu.

ARTURS SEISS-INKVARTS: nāve ar pakāršanu.

ALBERTS ŠPĒRS: 20 gadu cietumā.

KONSTANTĪNS FON NEIRĀTS: 15 gadu cietumā.

MĀRTIŅŠ BORMANIS, kuru Sabiedrotie nav varējuši atrast, tiesāts in absentia un tāpat notiesāts uz nāvi ar pakāršanu.

Apsūdzētie tiesas zālē ienāca pa vienam, lai dzirdētu spriedumu par sevi, kuru lietišķā balsī nolasīja melni tērptais tiesas prezidents — lordtiesnesis Džofrijs Lorenss. Pēc pēdējā sprieduma nolasīšanas viņš paziņoja, ka 4 lielvalstu tribunāla abi Krievijas locekļi nav piekrituši vairākuma domām par 3 apsūdzēto attaisnošanu un par soda mēru Hesam. Krievi tāpat nav piekrituši organizācionālās vainas neatrašanai Vācijas ģenerālštābam, virspavēlniecībai un „reicha" valdībai.

Pēc iepriekšnoteiktās kārtības, 11 notiesātos pakārs 15 dienu laikā, t. i. līdz 16. oktobrim. Visu apsūdzēto aizstāvji tomēr paziņoja, ka par visiem spriedumiem viņi nekavējoties iesniegs apellācijas lūgumus Sabiedroto kontroles padomei.

Sienas pulksteņa rādītājam aizejot līdz 14.53, atvērās durvis, kas ved uz apsūdzēto īpašo liftu, un pa tām ienāca divi amerikāņu sargu pavadīts Vācijas bijušais otrs lielākais nacists — Hermanis Gērings. Viņam pasniedza galvā uzliekamas klausules, pa kurām varēja noklausīties spriedumu jebkurā no tiesā pielietotām 4 valodām. Stāvot gandrīz mierīgi un ar seju pret saviem tiesnešiem, apsūdzētais klausījās sprieduma teksta sākumu, kad kāds technisks misekļis viņam neļāva saklausīt lordtiesneša Lorensa vārdus. Misekli novēršot, gandrīz smaidošs Gērings dzirdēja Anglijas tiesnesi pasakām vārdus: „Pēc apsūdzības pantiem, kuros jūs esat atzīti par vainīgu, tribunāls notiesā jūs uz nāvi ar pakāršanu." Apmēram pēc 3 minūtēm savu spriedumu noklausījās Rūdolfs Hess. Pārējie sekoja pēc ik 4 minūtēm, pēc kam katru izveda no zāles. Ribentrops ienāca ar žūksni papīru zem rokas. Nolicis tos uz sola un noklausījies nāves spriedumu, viņš palika stāvam, kaut ko gaidīdams, it kā apstulbis, ka tik vienkāršs paziņojums nozīmē beigas tādam vīram, kas agrāk atradies tik ievērojamos posteņos. Bijušais feldmaršals Keitels, stīvi izstiepies, gandrīz nemanāmi pamirkšķināja acis, izdzirdēdams vārdus „ar pakāršanu." Nacistu filozofs Alfreds Rozenbergs klausījās, galvu noliecis mazliet uz sāniem. Uzklausījis spriedumu, viņš palika stāvam, sakārtoja svārkus, tad norāva klausules no galvas, pa pusei it kā spītā uzmeta skatu saviem tiesnešiem un burtiski izmetās pa durvīm. Garais Kaltenbrunners ar rētaino seju, kas bija nākošais lielākais „Gestapo" šefs pēc Heinricha Himmlera, dzirdot vārdus „nāve ar pakāršanu," ironiski palocījās tiesas priekšā. Dažus brīžus vēlāk to pašu dzirdēja žīdu slepkava Hanss Franks, kas pamāja ar galvu. Jūlijs Štreichers, kas izskatījās pēc vienas no tām ļaunām žīdu karikatūrām, ar kurām viņš mēdza izrotāt sava „Der Stürmer" lappuses, stāvēja nekustīgi, uzzinādams, ka ar viņa atzīšanu par vainīgu tikai vienā apsūdzības daļā ir pieticis, lai viņš nopelnītu karātavas. Līdzīgi pasīvi vai ar vieglu paklanīšanos izturējās izdiedējis Friks, Rēders un Dēnics. Gandrīz vienīgā reaģējuma pazīme bija Funka nepatikas pilnais skats, kad viņš dzirdēja tiesneša balsi ikdienišķas sarunas tonī pasakām „cietumā uz visu mūžu," un jaunatnes vadītāja fon Širacha gandrīz ņirdzošais niknums par notiesāšanu uz 20 gadiem cietumā. Amerikāņu militāriem policistiem baltajās bruņu cepurēs Širachs bija jāpabiksta, jo viņš nekustējās un stīvi raudzījās tiesas locekļos. Kādreizējais masu izverdzinātājs Zaukels tikai ņirdza.

•

Galvenais tiesnesis sērs Lorenss paziņoja, ka Padomijas loceklis tribunālā „vēlas, lai atzīmē viņa nepiekrišanu lēmumiem Hjalmara Franča Šachta, Franča fon Papena un Hansa Frīčes lietās." Viņš domā, ka tie būtu jānotiesā un nevis jāattaisno. Viņš tāpat nepiekrīt lēmumam par „reicha" valdību, ģenerālštābu un virspavēlniecību. Viņš domā, ka arī šie iestādījumi būtu jāatzīst par kriminālām organizācijām. Viņš tāpat nepiekrīt lēmumam apsūdzētā Rūdolfa Hesa lietā un domā, ka tam būtu jāpiespriež nāve. Visos gadījumos, kur Krievija nepiekrita, balsis skaidri dalījās 3 pret 1. Tāds vairākums pēc tiesas iekārtas bija vajadzīgs visos gadījumos, atskaitot principiālos jautājumus, kuros balsu līdzīgas dalīšanās gadījumā galvenā tiesneša Lorensa nodotā balss bija izšķirēja.

•

No Nirnbergas cietuma 1. okt. smaidīdami iznāca baņķieris, diplomāts un radiofona spīkers, kurus Sabiedroto militārais tribunāls attaisnoja no līdzdalības nacistu noziegumos. Viņi tomēr nezināja, kāds liktenis tos sagaida no viņu pašu vāciešu tautas. Šachts, Papens un Friče savu pirmo pusstundu ārpus drūmā Nirnbergas cietuma pavadīja starptautiskā preses konferencē, kas pārvērtās par kliedzienu vētru. Kamēr viņi stāstīja, cik ļoti tie visu laiku bijuši pārliecināti par savu attaisnošanu, viņi vēl nebija uzzinājuši, ko par tiem domā viņu tautietis Dr. Vilhelms Hēgners, Bavārijas ministru prezidents. Hēgners kā reportieriem, tā arī radiorunā vācu tautai paziņoja, ka ikviens no šiem trim vīriem, kas paliks amerikāņu joslā, tūlīt būs spiests stāties denacifikācijas padomes priekšā un ka tas „noteikti nozīmē dažus gadus spaidu darbos." Hēgners sacīja, ka viņš esot pavisam „pārsteigts" par Papena atbrīvošanu, un nosauca veiklo diplomātu par „trešā ‚reicha' īsto iedvesmotāju." Hēgners izteicās, ka viņš „pieņemot," ka krievu, angļu un franču joslās būšot tādas pat domas. Friče preses konferencē sacīja, ka viņš nemaz nebaidoties no tādas rīcības, bet taisni gaidot izdevību paskaidrot, „kāpēc es Vācijas radiofonā runāju tā, kā es biju runājis." Šachts kratījās nost no jebkuras turpmākās apsūdzības no vāciešu puses. Papens savā spiedzošajā balsī sacīja, ka viņš vienkārši nezinot, ko īsti no viņa šinī ziņā vēl gribot. Šachts piemetināja, ka viņš cerot pievienoties savai ģimenei un pazust tur, „kur prese mani nekad vairs neatradīs."

Visu triju stāvoklis bija neskaidrs, jo neviens īsti nezināja, kas ar viņiem notiks. Austrijas pārstāvji pieprasījuši izdot tiem fon Papenu, kas bija Vācijas vēstnieks Vīnē „anšlusa" fabricēšanas laikā. Friče pirms stāšanās tribunāla priekšā bija karagūsteknis krievu rokās. Visiem trim atbrīvotiem Nirnbergas cietuma amerikāņu komandieris 1. okt. vakarā izdeva apliecību, ka viņi attaisnoti, bet vēl nav varējuši dabūt civīliedzīvotāju personas apliecību, kādēļ līdz tās dabūšanai lūgta visu civīlo un militāro iestāžu pretimnākšana.

„Fašisma upuru" komiteja Berlīnē jau izteikusi protestu pret šo 3 vīru attaisnošanu. The Stars and Stripes

Apsūdzības 4 panti

Nirnbergā, 1. okt. (AFN). — Vācijas 22 nacistu līderus **Starptautiskais militārais tribunāls apsūdzēja pēc 4 pantiem: 1. sazvērestība, 2. agresīvo karu vadība, 3. kara noziegumi un 4. noziegumi pret cilvēci.**

Spriedums par organizācijām

Nirnbergā, 1. okt. (AFN). — Starptautiskais militārais tribunāls lēmumā par apsūdzētām nacistu organizācijām paziņoja, ka **„SA," „reicha" valdība un Vācijas ģenerālštābs ar virspavēlniecību nav atzīti par noziedzīgām organizācijām. Par noziedzīgām organizācijām tribunāls turpretim atzinis nacistu Vācijas politisko vadītāju korpusa zināmas grupas, „SS," „SD" un „Gestapo."**

Lēmans aicina pieņemt imigrācijas likumu

Ņujorkā, 1. okt. (AP). — Bijušais gubernātors Herberts Lēmans (Lehman), ko demokrati izvirzījuši par kandidātu ievēlēšanai ASV senātā, aicināja kongresu atļaut imigrāciju Eiropas pārvietojamām personām „pat lielākā mērā, nekā mūsu taisnīgais pienākums to liktu pieļaut." Deklarējot, ka „mēs vēl aizvien neesam pratuši veikt savu pienākumu" pret pārvietotām personām un bēgļiem, Lēmans, kas pats bija UNRRA's ģenerāldirektors, neatkarīgo pilsoņu mākslas komitejai teiktajā uzrunā sacīja: „Es ticu, ka arī citas valstis darīs savu daļu, ja mēs rādīsim priekšzīmi, bet bez tā viņas darīs maz vai arī neko."

The Stars and Stripes

Starptautiskais militārais tribunāls ģenerālštābu dēvē par „nežēlīgu"

Nirnbergā, 1. okt. (AP). — Starptautiskais militārais tribunāls vakar Vācijas ģenerālštābu un virspavēlniecību raksturoja par „nežēlīgu (ruthless) militāro kastu," bet ieskatīja, ka legālā izpratnē pret tiem nevarot vērsties kā pret vienību, jo tie nav bijuši ne „organizācija," nedz arī „grupa." Vācijas militāro līderu tiesāšanai profesionālie karavīri sekoja it visās pasaules valstīs. Daudzi krasi nostājās pret šādas karavīru grupas tiesāšanu par krimināliem noziedzniekiem, kamēr plašas civīliedzīvotāju aprindas ieskatīja, ka Vācijas ģenerālštābs bijis īstais 2. pasaules kara plānotājs. Starptautiskā militārā tribunāla lēmumā teikts: „Lai gan tribunāls ir pārliecībā, ka apsūdzības 9. pantā minētam terminam ‚grupa' būtu jānozīmē vairāk nekā šādas militāro virsnieku kopības jēdziens, tas tomēr ir dzirdējis daudz liecību par šo virsnieku piedalīšanos kā agresīvo karu plānošanā un vadīšanā, tā arī kara noziegumos un noziegumos pret cilvēci. Šīs liecības attiecībā uz daudziem no viņiem ir skaidras un pārliecinošas. Viņi lielā mērā bijuši atbildīgi arī par nelaimēm un ciešanām, kas piemeklēja miljoniem vīriešu, sieviešu un bērnu. Viņi apkaunojuši ieroču turētāju godājamo profesiju. Bez viņu militārās vadības Hitlera un tā nacistu biedru agresīvie nolūki būtu palikuši tikai akadēmiski un sterili." The Stars and Stripes

Komūnisms — ASV apdraudētājs

Sanfranciskā, 1. okt. (INS). — ASV federālā izlūkošanas biroja šefs Huvers vakar Amerikāņu leģionam norādīja, ka pēdējos piecos gados „amerikāņu komūnisti dziļi ielauzušies mūsu nacionālajā dzīvē," un aicināja leģionu cīnīties pret šo „pieaugošo apdraudējumu." Leģiona Visamerikas sanāksmes dalībnieki uzgavilēja, kad viņš deklarēja: „Amerikāņu leģions pārstāv spēku, kam ir iespēja atklāt šāda mūsu nacionālā dzīvē zagļīgi ielīdušā svešā ‚isma' liekulību un neatlaidību savu mērķu sasniegšanā. Šis ‚isms' ir celts un balstās uz bezgodību, krāpšanu, tiranniju un tīšu melu politiku." Huvers pateica leģionāriem, ka veterāni, kas cīnījušies par Ameriku, būs pirmie cietēji, ja komūnistiem izdotos „viņu velnišķīgie plāni amerikāņu dzīves kārtības sagraušanai." Viņš piemetināja: „Skaldīšanas un vakdīšanas taktika ar Hitleru nav mirusi. Ar savu stratēģiju — urbt no iekšas to ar vēl lielāku veiksmi tagad pielieto komūnisti." Huvers brīdināja, ka daudzi maldīgi paļaujas drošības sajūtai tikai tāpēc vien, ka komūnistu partijai AS Valstīs esot ne vairāk par 100.000 biedru.

The Stars and Stripes

Jaunas grāmatas

Kūris Raits Gēstachtā turpina pasākto vienkāršo, bet glīto seriju ar Rūdolfa Blaumaņa novelēm „Purva bridējs" un „Salna pavasarī" vienā grāmatiņā. Tās cena 4 markas. Oktobrī izdevējs sola arī amerikāņu un angļu rakstnieku un publicistu rakstu krājumu latviešu valodā. Krājuma saturs būšot vispusīgs un laikmetīgs.

Vl. Locis Neiētingā, Bavārijā, latgaliešu izloksnē izdevis bīskapa J. Rancāna grāmatiņu „Goreigo spāka olūts." Tās saturā ir Romas katoļu baznīcas noteiktās lūgsnas un daži aizrādījumi par atlaidēm. V. B.

Chronika

Angļu ministrs Anglijas okupācijas joslā Vācijā un Austrijā Hainds, kā raksta „Die Welt," vācu un ārzemju preses pārstāvjiem Berlīnē atstāstījis savus iespaidus informācijas ceļojumā pa angļu okupācijas joslu Vācijā. Par 270.000 pārvietoto personām, kuŗu vidū lielākā daļa esot poļu, viņš paskaidrojis: „Šī problēma piekristu gan visvairāk UN, bet jau tagad būtu vajadzīgi kādi īpaši soļi, lai šīs personas vairs nedrīkstētu nodoties bezdarbībai. Visā angļu okupācijas joslā trūkst kvalificēta darbaspēka. Nav pieļaujams, ka šīm pārvietotām personām, kas pa daļai neko nestrādā, klājas relātīvi labi, bet tūkstošiem vācu bēgļu, kas angļu joslā ieplūst no austrumiem, trūkst visnepieciešamāka" („Rīgas Ziņas" Lībekā). — Latvijas sūtnis AS Valstīs Dr. A. Bīlmanis visiem latviešu studentiem, kas arī trimdā turpina savas studijas, apmeklēdami Vācijas un Austrijas universitātes, no Vašingtonas 19. aug. raksta: „Ir ļoti iepriecinoši zināt, ka jums ir izdevība studēt un iegūt vairāk zināšanu. Mani dziļi aizkustināja latviešu studentu Heidelbergas apspriedes dalībnieku piesūtītā vēstule, kuŗā viņi izsaka savu pieķeršanos un uzticību mūsu kopējiem ideāliem. Kamēr vien tie ir mūsu sirdīs, tikmēr mēs dzīvosim un mums būs cerība labākai nākotnei. Sevišķi apsveicama ir jūsu solidarizēšanās un vienotības apņēmība. Tas ir īstais pamats, uz kuŗa mēs celsim mūsu nākotni. Tikai vienoti patiesā uzticībā mūsu dzimtenei mēs pārvarēsim mūsu pašreizējo nelaimi. Es sveicinu visus latviešu studentus! Esmu pārliecināts: kamēr vien mums ir augstsirdīgi draugi, tikmēr viss vēl nav zaudēts." — Latviešu studentu trešajā apspriedē, kas no 27.—29. septembrim Latvijas universitātes 27 gadu darba atceres gadījumā notika Eslingenā, nodibināta trimdas latviešu studentu savienība. Tās prezidijā amerikāņu okupācijas joslas universitātēs studējošos latviešus pārstāv Šmits, angļu — Augstkalns un franču — Kalniņš. Apspriedes laikā bija sarīkota Štutgartas 3 augstskolu latviešu studentu darbu skate. Visvairāk tanī bija architektūras un ceļu būvju plānu un modeļu plastelīnā. 4 latviešu studenti izstādīja modeļus un plānus kaŗa nopostītās Štutgartas pilsētas atsevišķu rajonu atjaunošanai un pārbūvei. Studentu apspriedei un akadēmiskam atceres aktam piemērots nobeigums bija pirmā latviešu trimdas akadēmiskā balle, kuŗas dalībnieki varēja lasīt tikko iespiestu studentu apspriedes darba jautro apskatu „Tā tas nepaliks!" Tā tas tiešām nepaliks, ka LU gadasvētki mums vēl ilgi būtu jāsvin svešās zemēs (J. Krastiņš). — No Frankfurtas-Esenes ātrvilciena izkritis un nosities 18 g. v. bij. gaisaspēku izpalīgs — tikai šinī vasarā iesvētītais Marktredvicas latviešu ģimnazijas 3. kl. audzēknis Gunārs Auziņš no Gaujienas Aizvējiem. Viņš apbedīts Veclaras kapos. Vecāki A. palikuši Latvija (V. Zirnītis). — Par Eltinas nometnes latviešu dāmu komitejas priekšnieci ievēlēta Medne un viņas vietnieci Viša. Sekretāre ir Rozīte, locekles — Bīleskalne, Baltkaula, Blūmberga, Maķena, Lillennurma, Blūma, Jansone, Óbrama, Miķelsone. Kopā ar nometnes latviešu komiteju viņas jau veic priekšdarbus 18. novembŗa atzīmēšanai (Ēriks Miesnieks). — Saules kaujas 710 gadu atzīmēja Honzenas baltiešu nometnes latvieši, kas mīt 40 km z—r no Hannoveras. Par latviešu karavīru garu runāja atv. plkv. Hartmanis, par Saules kaujas priekšvēsturi mag. hist. K. Stalšāns un Saules kaujas vēsturisko nozīmi latviešu-lietuviešu vienības bij. pr-ks mag. hist. J. Bračs (M. Gauja). — Neiētingas nesen nodibinātā latviešu drāmatiskā kopa savus tautiešus jau iepriecināja ar Blaumaņa „Indrānu" izrādi, ko sagatavojis rež. Krūmiņš. Pilnīgas dekorācijas devis A. Kofskis un par skatuves gaismas efektiem rūpējies P. Bikavnieks. Kopas locekļi izrādījušies par it teicamiem skatuves spēkiem nometnes apstākļos (Jēk. Strautkalns). — Kāds tautietis no Zviedrijas raksta: „Ja Vācijā latvieši mīt nometnēs un darbā varējis iesaistīties tikai mazs procents, tad Zviedrijā nometnēs vai nespējnieku namos ir tikai patiesi darba nespējīgie latvieši un veci cilvēki. Tiem ir labi. Veseliem turpretim viss jāsagādā pašu darbā un pašu spēkiem. Darbu Zviedrijā atļauts meklēt it visur. Nozarēs, kur pietiekami pašu zviedru, ārzemnieks, protams, darbu neatradīs, bet laukos un mežu darbos tā ir diezgan visiem. Un visi tāpēc arī strādā — Latvijas strādnieki, bijušie virsnieki (arī pulkveži), policijas darbinieki (arī iecirkņu priekšnieki), bij. direktori, lieltirgotāji u. c. Darbs laukos vai mežā dod labu peļņu. Taupīgākie jau pat sāk domāt par savu īpašumiņa iegādi. Pilsētās laba peļņa ir trauku mazgātājiem restorānos. Par tādiem kļuvuši daudzi latvieši no visdažādākām profesijām. Daži latviešu mācītāji strādā par vagonu tīrītājiem. Ļoti laba peļņa Zviedrijā ir arī mūsu zobārstiem, jo to te trūkums. Mūsu farmaceiti turpretim, strādājot savā profesijā, ar savu algu iztikt nevar. Viss te atkarājas no peļņas, jo nopirkt var visu, un tu pats arī nosaki par savas dzīves pieticību vai plašumu. Kam jāgādā arī par bērniem un ģimenēm, tie nevairās no darba, kas prasa pat 16 stundu dienā. Trūkumu neviens no Zviedrijā nokļuvušiem latviešiem tomēr nepazīst" (J. Vestfālis). — DP nometņu redaktoru apspriedē Oldenburgā UNRRA's vienības dir. Džemsens norādīja, ka UNRRA visās DP nometnēs regulāri apzinās cilvēkus, kas vēlas atgriezties savā dzimtenē. Tiem šādu iespēju gādās 2 nedēļu laikā pēc pieteikšanās. PSRS militārai misijai, kuŗas miteklis atrodas Oldenburgā, ar piekritīgās valdības daļas un UNRRA's piekrišanu angļu virsnieku klātbūtē atļaus apmeklēt DP nometnes, to iemītnieku atklātās sapulcēs runāt un atbildēt uz jautājumiem visiem DP, kas interesējas par atgriešanos dzimtenē. Priekš pāris mēnešiem Oldenburgas nometnēs pēc aptaujas atgriezties dzimtenē vēlējušies 14 lietuviešu un 1 latvietis. Kamēr izkārtojās repatriācijas iespēja, jaunā komisijā ieradās tikai lietuvieši, jo latvietis starplaikā bija miris („Dienas Pausme" Oldenburgā). — Štutgartas-Sillenbuchas latviešu nometnē Virtembergā no 510 iemītniekiem pēc DP pārbaudes izslēgti 97, kam savukārt ir vēl 35 bērni. 1939. g. repatriantu šajā nometnē nebija un arī visi darbaspējīgie bija nodarbināti. No nometnes izslēgtie latvieši aizvesti uz vācu bēgļu transitnometni Vaiblingenā (K. Avuls). — Septembŗa beigās no Lībekas kārtējā baltu transportā uz Zviedriju aizbrauca 12 latviešu un 50 igauņu. Septembŗa sākumā uz Štokholmu devās lielāka latviešu grupa. — Baltijas tautu baznīcu apvienības darba sēdē Augsburgā ASV 9. divīzijas mācītājs plkv. Dekers aicināja Latvijas ev.-lut. baznīcas archibīskapu prof. Dr. theol. T. Grīnbergu 3. novembrī Augsburgā vadīt dievkalpojumu amerikāņu armijas karavīriem. Archibīskaps to apsolīja. Dievkalpojumā piedalīsies arī latviešu koris. Apvienības locekļi baznīcu apvienībai Ženevā nosūtīja memorandu, kuŗā teikts: „Mēs lūdzam visu kristīgo pasauli, lai kristīgā mīlestība nebūtu tikai vārdos, bet parādītos pasaulē arī darbos." Archibīskaps Grīnbergs bij. karavīru un DP pārbaudes jautājumos nosūtījis īpašu memorandu ASV bruņoto spēku virspavēlniekam Eiropā ģen. Maknarnijam. Baltijas tautu baznīcu apvienības prezidijā par vadītāju ievēlēti archibīskaps Grīnbergs un par viņa vietniekiem Latvijas pareizticīgo mētropolīts Augustīns, Igaunijas ev.-lut. baznīcas vikārbīskaps J. Lauris un pareizticīgo mētropolīts Aleksandrs, Lietuvas ev.-lut. baznīcas superintendents P. Jakubens un latviešu baptistu savienības prezidents māc. R. Vītols. Apvienības valdē latviešu baznīcas pārstāvēs prāv. J. Ķullītis, prāv. J. Briedis, māc. A. Šverns un Fr. Timbers, igauņu — prāv. N. Rāks, māc. U. Planks un lietuviešu — doc. J. Paupers („Latviešu Ziņas" Eslingenā).

Inž. Alberts Upmalis

Pārtika

(3. turpinājums)

Vācija, Anglija un Beļģija bija tās zemes, kuŗas patērēja pārējo Eiropas valstu atlikumus un vēl bija spiestas ievest lielākus taukvielu daudzumus no Āreiropas zemēm. Vācija sava taukvielu patēriņa segšanai ieveda 87.000 to sviesta un 2 milj. to eļļas augu, kuŗus pārstrādāja margarīna ražošanai vajadzīgās eļļās un taukos. Šīs pārstrādāšanas atlikumus — eļļas raušus izlietoja lopkopībā par spēkbarību, tieši ietekmējot vietējo taukvielu ražošanu. Paplašinot rapšu kultūras, Vācija kaŗa laikā mēģināja izlīdzināt pieaugošo taukvielu trūkumu. Maksimālā rapšu raža tomēr tikko sasniedza 500.000 to. Ar rapšu kultūrām un pilnpiena patēriņa ierobežošanu Vācija nodrošināja, kaut arī ļoti nepietiekamu, tauku normu saviem iedzīvotājiem. Zaudējot austrumu apgabalus un pietrūkstot arī ķīmiskiem mēslošanas līdzekļiem, rapšu ražas atkal samazinājušās un līdz ar to taukvielu apgāde kļuvusi grūtāka.

Tagadējās Vācijas ražas vairs nav ne tuvu tādas, kādas tās bija 1937. gadā. Ja tagad Vācijas rietumu okupētām joslām vajadzētu iztikt tikai ar šajās joslās ražotām pārtikas vielām, tad vajadzētu apmierināties ar ļoti plānu maizes riecienu, kas 1946./47. gadā nodrošinātu tikko 900 kaloriju dienā, t. i., apmēram 25 proc. no tā enerģijas daudzuma, kuŗu Eiropā patērēja normālos apstākļos. Tas izskaidrojams ar jau pieminēto zemes ienesīguma samazināšanos un arī ar to, ka Eiropai atšķelti daudzi apgabali — Baltijas valstis, Polija, Balkānu valstis un Vācijas austrumu apgabali, kas senāk ievērojamus pārtikas vielu pārpalikumus nodeva Anglijai, Beļģijai un Vācijai, bet tagad, zemi pametot atmatā un zemes izmantošanas intensitātei samazinoties, pašas vairs nespēj uzturēt arī sevi. Sava loma te arī tam, ka atšķeltajos austrumu apgabalos apdzīvotība kļuvusi retāka, bet rietumu okupētās joslās tā vietām pieaugusi par 50 proc. Kā samazinājusies vispārēja pārtikas tirgus apgādāšana un zemes ienesīgums, redzams no 1945./46. gada rietumu Vācijas cukura kampaņas, kas deva tikai 20 proc. no parastā daudzuma. Iemesli: samazināta sējumu platība, mākslīgo mēslu trūkums, pašu zemnieku biešu patēriņš sīrupa un degvīna izgatavošanai (un arī nelegālam tirgum). Visu sējumu platība Vācijā 1945. gadā salīdzinājumā ar 1943. g. bija mazāka par 8 proc., bet maizes labības ražas bija samazinājušās par 36 proc. un barības labības ražas par 30 proc. Domā, ka ar normālu mēslošanu būtu iespējams ražas palielināt par 20—30 proc., jo pa visu kaŗa laiku nav bijis nemaz superfosfāta un ļoti maz slāpekļa mēslu.

Bada laiki ir bagāti idejām, kas attiecas tieši uz krizes pārvarēšanu, kaut arī šīs idejas ne arvien pieskaitāmas labākām. Iesākoties akūtām pārtikas grūtībām, domāja tās pārvarēt vienkāršiem līdzekļiem, kas vairs neiederas normālā saimniecībā un pat grauj pašas ražošanas pamatus. Viena no pirmām idejām šinī virzienā, kuŗu pie tam ļoti plaši arī piemēro, ir — atņemt lopiem visus tos spēkbarības līdzekļus, kuŗus var izlietot cilvēku pārtikai. Senāk izlietoja ļoti daudz kviešu, miežu, rudzu, auzu, kartupeļu, cukurbiešu un to pārstrādāšanas atlikumus gaļas, tauku, siera, olu utt. iegūšanai. Apēdot 100 g kviešu, rudzu, auzu vai kartupeļu, cilvēks iegūstot 4 vai 5 reizes vairāk kaloriju, nekā ēdot ar to pašu daudzumu spēkbarības iegūto gaļu, sieru vai taukus. Tāpat cilvēks iegūstot daudz vairāk kaloriju, apēdot uz 1 ha audzētās cukurbietes, nekā izdzeŗot pienu, kuŗu iegūtu, ganot govis uz tā paša laukuma. (Turpinājums sekos)

Pēteris Ermanis

Pirmā un pēdējā mīla

Zēns it kā meklē ko — ne kaŗu vien un dēku;
Jūt sevi citādu, kaut biklu, bruņinieku.
Rīts skanēt skan un sauc un piešķiŗ saldu spēku,
Rīts apspīd meiteni un pasauli ar prieku.

Sirms vīrs kā meklē vēl, sirds smeldz aiz salda kauna:
„Bij rītā reiz man tā, nu rieta debess jumjas."
Prom dzīvā dzīve steidz. Steidz līdz tai meiča jauna,
Riets apspīd meiteni, mirdz rietā sirmas skumjas.

Anšlavs Eglītis

Vecā gada vakars

(3. turpinājums)

Gleznotājs pieliecās viņai pie auss un čukstēja:

„Tā ir mākslas kontrabandas lieta. Kamēr mēs rakstām anketu, glezna jau būs viņpus robežas un Lielvācijas kultūrai nodarīts nelabojams posts. Vediet mani tūlīt pie birģermeistara," un viņš pieskārās sekretāres elkonim, kā gribēdams palīdzēt viņai piecelties.

Uniformētā jaunava manāmi satraucās.

„Tā? Es jūs tūlīt pieteikšu."

Viņa devās kabinetā un, pirms durvju sargi paguva aizkavēt, mākslinieks apņēmīgi iespraucās līdzi.

Aiz muguras palika pelēkā, kaŗa gados nobružājusies drūzma, smacīgais gaiss, plebējiskā kņada. Kabinets pēc lielo vadoņu parauga atklājās pārsteidzoši plašs un kluss. Mākslinieka acis cerīgi pārzibsnīja sienām, pie tām karājās ne tikai varasvīru ģīmetnes, bet arī tradicionālās Bodenas ezera un Alpu ainavas.

Tukšās zāles vienā stūrī, pie milzīga tukša galda sēdēja birģermeistars, rotaļādamies ar zelta zīmuli. Kā lielākā tiesa trešās valsts atbildīgo ierēdņu, jauns un stalts viņš ar savu labi kopto miesu piepildīja skaisto sinepju krāsas uniformu tik pilnu, ka tā nemeta nevienas krokas. Noguldījis sārto vaigu mīkstajā delnā, viņš izskatījās skumjš un apnicis. Mākoņi pār Vāciju jau bija sabiezējuši nepārprotami melni. Birģermeistara visvarenība vairs nespārnoja, darbs partijas un daudzinātās uzvaras labā vairs nelikās ne īsti svarīgs, nedz arī vajadzīgs. Un šovakar pie tam vēl bija jāgaida Jaunsgads! Šis bija viens no vājajiem brīžiem, kas arvien biežāk uzbruka Lielvācijas varenajiem un vissmagāk mocīja pirms svētku dienām, kas agrāk šķita tik košas un gaidāmas. Tad sekretāres čukstēja: birģermeistara kungam sēde, birģermeistara kungs konferencē, birģermeistara kungs pārslogots. Apmeklētāji priekšistabā kāpa viens otram vai uz galvas, bet sekretāres neuzdrošinājās traucēt skumstošo kungu.

Nelaizdams sekretāri nemaz pie vārda, mākslinieks drosmīgi piegāja galdam un stādījās priekšā:

„Man ir gods, brīvmākslinieks-gleznotājs Romāns Varošs, Romas stipendijas laureāts, Parīzes neatkarīgo salonu loceklis un . . . profesors," viņš piebilda ne mazāk svarīgi, zinādams, ka ļaunākā gadījumā vienmēr varēs aizbildināties, jo dienvidus valstīs par profesoriem reizēm dēvē pat pirmskolu skolotājus. „Mans vārds nedrīkstētu būt jums gluži svešs, vismaz Berlīnē mani pazīst labi." Te mākslinieks mirkli paklusēja, zinādams, ka švābs nekad neatzīsies, ka Berlīnē zina ko vairāk vai labāk nekā viņi dienvidos. Patiesi, birģermeistars, kuŗu nepieteiktā apmeklētāja parādīšanās nelabi pārsteidza, bet dārgais mētelis un profesora tituls drusku nomierināja, gluži neviļus, kā piekrizdams, pamāja, kaut gan Varoša vārdu nebija dzirdējis ne sapnī.

„Es pazīstu Stokholmu, Budapeštu, Neapoli," turpināja mākslinieks, īsti nezinādams, uz kuŗu pusi lai stūrē, „bet jāatzīstas, skaistā Švābija, oaze . . . kur sniegotie Alpi sveicina tumšzaļos Reinas ūdeņus . . . Konstance, Husa pilsēta . . . brīnišķīgi . . . Jā, Berlīne, lepnā Berlīne nogrimst gruvešos, māksla dodas uz dienvidiem . . ."

„Kādā lietā, profesora kungs?" jautāja birģermeistars.

„Tā ir kādas nozudušas gleznas lieta, birģermeistara kungs," iesprauda sekretāre.

„Jā . . . redzat . . . es meklēju gleznu. Es meklēju savu labāko darbu. Godalgotu divi pasaules izstādēs ar ‚Grand Prix.' To manā dzimtenē ieguva Vācijas sūtņa draugs . . . grāfs fon cur Maute, Šaumburgā. Būsit dzirdējuši, vai nē? Viņa īpašumu nobumboja. Pats grāfs sadega. Gleznu izglāba. Bet . . . tā nozuda. Kādi payirši grāfa paziņas, par atvainošanu sacīt, neatbildīgas personas, to pievāca. Es dzenu gleznai pēdas jau trīs nedēļas. Glezna ir Konstancē. Baidos, ka to pārsūtīs uz Šveici. Amerikāņu aģenti sola pasakainas summas, lai to iegūtu Morgana mūzejam Pensilvānijā . . ."

„Bet tā taču ir policijas darīšana, profesora kungs!" teica birģermeistars.

„Birģermeistara kungs! Jūs pavēlat arī policijai! Pie tam, šoreiz mēs nerunājam par vienkāršu noziegumu, bet par mākslas darbu. Par mākslas darbu, ko Eiropa nedrīkst zaudēt! Visa Virtemberga zina, ka Konstances birģermeistars mīl, ciena un izprot mākslu," meistars pacēla rokas pret gleznām, kas karājās pie sienām, „jūs sapratīsit, ko nozīmē šāds zaudējums."

„Bet pagaidiet, vai jūs meklējat gleznu uz savu roku vai ar kādām pilnvarām?"

„Es taču pats esmu autors!"

„Kas jums izsniedza atļauju uzturēties pierobežā?"

„Birģermeistara kungs, man nenāk ne prātā uzturēties pierobežā! Man vispār nav daudz laika." Romāns palūkojās aproces pulkstenī: „Man ir ārkārtīgi jāsteidzas, ja nevēlos nokavēties . . ."

„Vai drīkstu ieskatīties jūsu papīros?" birģermeistara balss kļuva ierēdnieciski oficiāla.

„Taisni papīru dēļ es esmu še, birģermeistara kungs. Vienā dienā nav iespējams nokārtot manu lietu, nepieciešams pagarinājums, ko mākslas vārdā, iedrošinos cerēt, jūs man neliegsit . . ."

„Tas atkarāsies no tā, kāds raksturs jūsu tagadējām atļaujām. Lūdzu!"

Birģermeistars pastiepa roku.

Šinī brīdī aiz durvīm bija dzirdama kņada. Tās atdarījās un ienāca Rozīnes kundze un durvju sargs, nesdams lielu plakanu saini.

„Rozīne! Tu še!? Kas tev tur līdzi? Glezna! Tu esi atradusi gleznu? Lai slavēts Visvarenais! Tu esi lieliska sieviete! Birģermeistara kungs!" sauca mākslinieks, satvēra saini, vienā mirklī norāva rotācijas papīra apsegu un pieslēja gleznu labā gaismā pie sienas. „Birģermeistara kungs! Tā ir mana sieva un tas ir mans meistardarbs! Tas ir glābts!" Un, atkāpies dažus soļus, viņš, zoda galu satvēris, pēkšņi apklusa, jo dziļā aizgrābtībā iegremdēdamies atgūtajā darbā un diezgan lielās bažās apsvērdams, ko darīt un runāt tālāk.

Dāmas un meklētās gleznas pēkšņa parādīšanās kabinetā drusku samulsināja birģermeistaru. Pietrūcies kājās, viņš skatījās gleznā — tik žilbīgi spilgtā un skatījās dāmā — tik jaguārīgi raibā.

Viņas gaita un stāva smuidrās līnijas nebūt nedarīja kaunu ķēnišķīgajam zvēram, kuŗa ādu tā valkāja. Acis melni mirdzēja gaŗiem skropstu stariem, mute smējās kā sarkanbalta emalja. Biezs, reibīgs Parīzes smaržu vilnis vēlās cauri telpai un apņēma birģermeistaru.

Elegance ir pēdējā lieta, kas nolaižas no lielās pasaules Vāczemes dienvidos, kur taupīgās un tikumīgās namamātes baidās no lūpu krāsošanas trakāk nekā no kokaīna šņaukšanas un staigā pamatīgās biezās zeķēs, pārvilkdamas vēl līdz ceļgaliem baltas nātna diedzenes, lai bezzoļainais zābaks neklamburotu. Cik provinciāli smaga un pelēka salīdzinot izskatījās glītā sekretāre. Tās bija divi spuldzes — iedegta un tumša.

Birģermeistara apaļā seja manāmi pietvīka, smakrs cienīgi atspiedās krūtīs un viņš smagi nokremšķinājās.

„Lūdzu, piesēdieties," viņš teica.

„Paldies," pasmaidīja kundze, ar tīri jaguārīgu kustību parūpēdamās, lai viņas skaisti veidotās un parīziski apautās kājas nepaliktu nepamanītas. Tad viņa iejautājās tik dzidri un nevainīgi kā Zalcburgas zvaniņš: „Romān, vai tu jau biji pie birģermeistara?"

(Turpinājums sekos)

Krievija . . .

(Turpinājums no 1. lappuses)

galvaspilsētā Oslo. Krievi lika saprast, ka viņi to uzskatītu par „nedraudzīgu soli." Zviedrija Krievijai piešķīrusi 75 milj. angļu mārciņu tirdzniecības kredītu, kas izlietojams iepirkumiem Zviedrijā. Krievija tanī pat laikā pieprasa tādas preces, kuŗu dēļ nepieciešama Zviedrijas rūpniecības pilnīga reorganizācija. Zviedrijā būtu jāceļ jaunas fabrikas un piespiedu kārtā pat jāpārvieto strādnieki. Tālāka tirdzniecības izveidošana ar rietumvalstīm kļūtu neiespējama. Zviedrija iekristu — un patlaban liekas, ka tas tā arī notiks — Krievijas rūpnieciskās orbitas slazdā.

Krievijas joslā Vācijā laupīšanu, izvarošanu un fabriku iekārtu aizvešanas periods ir pāri. Gluži otrādi, vācu rūpniecības dažādās nozares veicina tik lielā mērā, ka vācieši atstāj mūsu joslu, lai meklētu izdevīgu darbu krievu pusē. Pārtikas devas tur arī labākas, jo krievu josla negrib eksportēt savu pārtikas pārpalikumu uz mūsu joslu. Vācijas komūnistu partija politiskā ziņā vismaz patlaban atteikusies no vārda „komūnisti" un sauc sevi par Vienības partiju. Tur dara visu iespējamo, lai rastos paļāvība Krievijai.

Nemieru cēlēji

Krievijas līdzskrējēju valstu vidū slavu valstis uzskata par pietiekami lojālām. Līdzskrējējas neslavu valstis — Ungārija un Rumānija ir tās, kas var sagādāt nepatikšanas. Un patlaban Rumāniju piekukuļo, bet Ungāriju piespiež ar varu. Ungārijā, lūk, ļoti drīz pēc kaŗa beigām bija sarīkotas absolūti brīvas vēlēšanas un — komūnisti tanīs neuzvarēja. Krievu ieskatam, ka Ungārijas noteicēja partija (sīkzemnieki) nav īsti lojāla Krievijai, jābūt krietni pamatotam. Krievu kaŗaspēks tagad okupējis Ungāriju tāpēc, ka tā ir Krievijas ceļā uz Austriju. Bet ja no Austrijas izvāktu okupācijas kaŗaspēku un dotu tai apsolīto neatkarību, tad krievu kaŗaspēka paturēšanai Ungārijā nebūtu nekāda aizbildinājuma. Ungārija tad varētu pāriet pie rietumvalstīm un radīt spraugu tanī līnijā, ko Eiropā tagad sauc par Štetines-Triestas līniju.

Austrija tāpēc mūsdienu Eiropā ir viens no liktenīgiem jautājumiem. Pagaidām Krievijai izdevies izvairīties no visām pārrunām par to. Bet ja viņa tiešām noslēdzas savā izolācijā, tai vispirms jārod kaut kāds Austrijas situācijas praktisks atrisinājums. Otrs liktenīgs jautājums ir Grieķija. Krievijas propagandas nemitīgā sprostuguns pret Grieķiju un Angliju ir pierādījums tā nozīmīgumam. Krievijas ekspansijas stratēģijai nepieciešami par Krieviju nesatricināmi stāvoši Balkāni. Grieķijai tajos jāietilpst.

Te nu ir īstā briesmu vieta. Grieķi nosvērušies uz labā spārna pusi pa daļai nepatikā savu pašu komūnistu rīcības dēļ un pa daļai bailēs no Dienvidslavijas un Bulgārijas. Tautas nobalsošanā par monarchiju rezultāts bija mazāk par labu karalim Georgam, bet gan pret krievu bloku. Un te nu ir īstais šķērslis krievu politikai.

Tas viss izliekas ļoti biedinoši. Bieži vien tas izliekas daudz biedinošāk, nekā tas ir, jo krievi dara un saka to, kam viņi paši netic, bet ko viņi vienkārši pieņēmuši par savu taktiku.

Bruņots miers

Ja jūs ticat mūsu valdības veidam, tad tas tomēr ir biedinoši. Nav jārunā par bruņotu kaŗu. Bet dažas dienas palasieties Maskavas avīzes un jūs redzēsit, ka ideoloģiskais kaŗš jau ir pieteikts.

Un tāpēc mums jāuzņemas bruņots miers un ideoloģisks kaŗš. Pasaule patlaban ir sadalīšanas posmā. Pāri dzelzs sienai mums būs jārunā ar Krieviju uz skaidras bazes — kaulēšanās ar nazi pie rīkles.

Nekad nedrīkstam ielaisties kompromisā, jo Krievija ar mūsu valdības veidu nespēj panākt īstus un ilgstošus kompromisus. Pēc lietu tagadējā stāvokļa, uz godīgu draudzību nav ne mazāko cerību. Mēs esam ienaidnieks — pretinieki visam tam, kam tic Krievija.

Pasaule, kuŗā mums jārīkojas, būs pilna pārsteigumiem. Tai būs vajadzīga pilnvērtīga valstsvīru vadība. Un ja mums — mūsu pusē ir kāda pārliecība, tad mums pie tās jāturas ļoti cieši, jāpatur skaidrs skats, jāapbruņojas ar drosmi un jāatmet ilūzijas.

Tā klājas emigrantiem - krieviem Francijā

Jau otru gadu Parīzē iznāk arī krievu emigrantu laikraksts „Krievu Ziņas." Šad un tad tas pievēršas jautājumam par emigrantu — krievu stāvokli un likteni Francijā, pieskaŗoties arī viņu attiecībām ar dzimteni, tagadējo Padomju Savienību. 1851. g. Francijā dzīvojuši tikai 9338 krievi. Tie nebija politiskie emigranti, bet gan studenti un aristokrati, kas braukuši uz Franciju, lai iepazītos ar Rietumeiropas kultūru. Pirmie politiskie bēgļi ieradās tikai 20. gadsimta sākumā — pēc 1905. g. revolūcijas. Īsi pirms pirmā pasaules kaŗa Krievijas emigrantu skaits bija 35.000. Tūlīt pēc kaŗa tas samazinājās uz 32.000, bet pēc oktobŗa revolūcijas un boļševiku uzvaras pieauga. Maksimu krievu skaits sasniedza 1931. g., kad, pēc pašu krievu ziņām, Francijā bijuši 72.000 krievu emigrantu. Tie bija nākuši visvairāk no Dienvidkrievijas un nokļuvuši Francijā caur Poliju, Somiju vai Baltijas valstīm. Francija krievu emigrantus labprāt arī uzņēmusi, jo tai bija vajadzīgas darba rokas. No vīriešiem nodarbināti bijuši 80 proc., no sievietēm 30 proc. Nodarbošanos emigranti pa lielākai daļai atraduši rūpniecībā un tirdzniecībā. Ogļu raktuvēs strādājuši tikai 500, bet par viesmīļiem 1500. Galvenā krievu emigrantu apmešanās vieta kļuvusi Parīze un tās apkārtne. Tātad pat emigrācijā šie krievi nebija atteikušies no „luksa" — vieglākas nodarbošanās meklēšanas, dzīves Francijas galvaspilsētā utt.

„Krievu Ziņas" apgalvo, ka pret sajaukšanos ar frančiem krievi izrādījušies ļoti izturīgi. Visās franču arodbiedrībās viņi organizējot savas nacionālās kopas. Denacionālizēšanās tomēr esot nenovēršama. No pirmās krievu paaudzes franciski vēl slikti runājot apmēram septītā daļa, bet jau otrā paaudzē ļoti reti varot atrast kādu krievu, kas franciski runātu slikti. No denacionālizēšanās krievu jaunatni neesot spējušas atturēt arī krievu skolas, — tās denacionālizēšanos esot tikai paildzinājušas. Par stingrāko krievu nacionālisma balstu emigrantiem izrādījusies pareizticīgo baznīca. Esot zināms tikai viens gadījums, kur kāds īsts krievs pārgājis katoļticībā.

Emigrantu attiecības pret dzimteni tagad veidojas ļoti īpatnēji. PSRS augstākā padome šogad izdevusi dekrētu par amnestiju visiem veciem krievu emigrantiem. Padomijas vēstnieks Parīzē Bogomolovs šajā sakarā izteicies: „Kad emigrantiem Francijā bija jāiekļaujas darbā, savus politiskos uzskatus tie tūliņ nemainīja. Darba dzīvē un nonākot saskarē ar strādnieku šķiru, krievu vidū radās jauna emigrantu grupa, kas sāka atmest Padomju Savienībai naidīgos uzskatus un ilgojās pēc savas dzimtenes." Šādas jaunas attiecības dzimtenei — Padomijai esot izveidojušās sevišķi ar krievu emigrantu jauno paaudzi, kuŗā daudzi nezinot, kāpēc viņi vai viņu vecāki īsti ir emigrējuši.

Spilgts piemērs jaunajām attiecībām bija Rietumeiropas pareizticīgās baznīcas galvas Jevlogija bēres. Savu delegāciju uz tām atsūtīja arī Maskavas patriarchs. Šo delegāciju vadīja Ļeņingradas-Novgorodas mētropolīts Grigorijs. No 1931. g. krievu emigranti bija pieslējušies Konstantinopoles jeb Vispasaules pareizticīgo baznīcas patriarcham. Tagad viņi gribot nokļūt atpakaļ „mātes — Maskavas klēpī." Arī Jevlogija bērēs Grigorijs pārmetis emigrantiem, ka tie „neticot pareizticīgo baznīcas uzplaukumam Padomju Savienībā." Šāda uzplaukuma pierādījumam Grigorijs minēja daudz skaitļu. Padomijā darbojoties 80 bīskapu (kaut gan Maskavas radiofons vēl 29. jūlijā stāstīja, ka esot tikai 59), atvērts 22.000 baznīcu, garīgie institūti un garīgā akadēmija. Grigorijs uzsvēra: „Mēs tagad varam ne tikai iegūt zvanus, bet arī celt zvanu lietuves. Par spīti pēckaŗa grūtībām baznīcas apgādā ar vajadzīgiem būv- un remontmateriāliem, gan atkarībā no PSRS vispārējā valsts celtniecības plāna. Ir pavērušās arī garīgo grāmatu iespiešanas iespējas, tās tikai pagaidām ierobežotas ar vispārējo papīra trūkumu un arī tāpēc, ka trūkst iespiedkrāsas un baznīcas slavu burtu." Pats Grigorijs par mūku kļuvis tikai 1941. g. pēc „pārdzīvojumiem Ļeņingradas aplenkumā."

Tagad emigrantu — krievu skaits Francijā ir 50—60.000. Viņu samazināšanos izskaidro ar to, ka Krievijas žīdi izceļojuši uz Palestīnu vai Ameriku, ka emigranti pakāpeniski izmirst, jo rītdienas neziņas dēļ viņu dzīvā spēka pieaugums ir ļoti niecīgs, un ka daudzi kaŗa laikā deportēti uz Vāciju, kur arī pazuduši. Pēc PSRS 1946. g. 14. jūnija dekrēta izziņošanas par amnestiju visiem bijušiem politiskiem emigrantiem uz dzimteni gribējuši doties ap 75 proc. no visiem krieviem Francijā. Tagad tie esot apdomājušies, jo daudziem esot skaidrs, ko nozīmējot „baznīcu celšana pēc Staļina piecgades plāniem," „brīvprātīga iestāšanās garīgos institūtos un mūku kārtā" un „baznīcas slavu burtu pazušana."

M. Gauja

TUR

Padomju Latvijas rakstnieku strostēšanu turpina Kārlis Krauliņš. Pie daudziem konstatējams individuālisms, apolitisms, dekadentisms, formālisms un citas pilsoniskas tendences. Kritika ir nedroša, netiek vaļā no neīstās pieklājības. Partija, valdība un sabiedrība prasa, lai literātūra būtu politiska. Patlaban jākopo spēki cīņai pret reakcijas spēkiem visā pasaulē. Arī Jānis Grots saka, ka dzejnieks bieži paliekot tikai vērotājs, kam jaunā dzīve ceļā uz cilvēces lielo laimi — komūnismu aiziet gaŗām. — Rektors Kadeks radiofonā krieviski stāsta par Rīgas universitāti. Tanī tagad 4500 studentu, jo no jauna uzņemti 1100. Vairums to ir darba ļaužu bērni. Visvairāk šogad bija pieteikušies ķīmijas, mechanikas un medicīnas fakultātē. Tagad ir pavisam 18 fakultāšu. Kad pirms 2 gadiem nodibināja ģeoloģijas - augsnes fakultāti, daudzi domāja, ka tā būs lieka, jo buržuju laikos tādus speciālistus negatavoja. Tagad atzīts, ka tāda tomēr bijusi vajadzīga. Universitātei arvien daudz vajaga un nepietiek profesoru, zinātņu doktoru un pat docentu. Dažus desmitus mācības spēku komandēs sagatavoties uz citām republikām. Universitātē 9 proc. studentu tagad ir kaŗa dalībnieki. — Rīgas konservātorijā, pie kuŗas tagad ir arī mūzikāls bērnudārzs un vidusskola, kopā ir 600 audzēkņu. — Vēstures un materiālās kultūras institūtu vada izglītības ministrs Strazdiņš. Tam lieli uzdevumi: jāsastāda pareiza un pilnīga Latvijas vēsture un grāmata par revolūcionārās kustības un padomju varas attīstību un nodibināšanos Latvijā. Jāsaraksta arī citas jaunas vēstures grāmatas. Iespiedīs P. Dauges pētījumu par laika posmu no 1903.—1919. g. Altiments pēti buržuaziskās diktātūras laikmetu, bet Eltermanis — dzimtbūšanas laikmetu. — Jaunas cenas noteiktas pārtikas produktiem. Dzirnavu ielā 68 un citos veikalos sviests tagad dabūjams par 90 rbļ. kg, krējums par 50—60 rbļ. litrā un biezpiens par 5 rbļ. kg. — „Cīņa" raksta, ka visā republikā šoruden bijis jāiesēj 290.000 ha ziemāju. Daži apriņķi apsējušies noliktā laikā pa pusei, bet citi, piemēram, Jelgavas kavējušies. Republikā ir 5500 sējammašīnu, ar kuŗām var visu apsēt. Jāsteidz rudenī apart zemi. — Ceļu no Rīgas uz Mīlgrāvi, kas ved pār purvu, nupat beidza asfaltēt. Rīgas apkārtnē izremontēts 10 tiltu. Pilsētas vāji gatavojas ziemai, kaut gan to saimniecībām asignēti prāvi līdzekļi. Ventspils saimniecība pavisam nolaistā stāvoklī. No 150 kapitāli remontējamiem namiem izlaboti tikai 15. Nav noorganizēti malkas pievedumi. Rīgā slikti saimnieko Ļeņina un Kirova rajoni. Rīgā, Ventspilī un Daugavpilī pieņem labus lēmumus, bet tos neīsteno. Vāji apgaismo namus un ielas. Līdz augusta beigām bija pievesta tikai piektā daļa no vajadzīgā kurināmā. Daugavpilī kurināmais ir tikai 1 mēnesim.

„Cīņa" Rīgā, „Pravda" Maskavā un „Latvju Ziņas" Stokholmā

Mums raksta

Atklāti vārdi

Pēc lielo kaŗa vētru norimšanas ieroči Eiropā klusē. Klusē lielu un mazu valstu armijas un to kaŗavīri. Mums savas valsts un armijas patlaban nav, bet apklusušie cīnītāji par mūsu tiesībām, taisnību un godu — mūsu bij. kaŗavīri ir tepat, trimdinieku vidū. Šie bijušie kaŗavīri klusē arī pašu latviešu bēgļu saimē. Daudz upuŗu nests, daudz zaudēts. Viņi klusē, jo tiem sāp kaŗā cirstās brūces, sirds dziļumos sāp atmiņas par zaudētiem cīņu biedriem, zaudēto dzimteni, ģimenēm un piederīgiem. Un kad pārējie tautieši runā, tad bij. kaŗavīriem tas bieži atnes arī sāpes. Vēl šodien dzird viņiem veltītos jautājumus un pamācības: „Kādēļ jūs skrējāt? Kādēļ bijāt ‚vājprātīgie' un nevis ‚prātīgie,' kādi bijām mēs?" Atskan arī citāda fraze: „Ko nu, tas jau ir kaŗavīrs, lai labāk nemaz nerunā!" Bēgļu saimē nav mazums arī tādu, kas bij. kaŗavīrus „nenosoda," bet uzskata tos par nožēlošanu pelnījušiem, nelaimīgiem cilvēkiem, kas savas „muļķības" dēļ „iekrituši" un veltīgi upurējuši savas veselības un dzīvības. Citi spriež: „Jā, viņiem trūka pacietības nogaidīt . . ." Daži turklāt „vērtē" vēl pamatīgāk: „Tie jau ir dēkaiņi, kuŗu dēļ jācieš arī mums — pārējiem. Tie bija vācu līdzskrējēji!"

Bijušie kaŗavīri klusē un vēro. Visur, kur atskan šādi „spriedumi," zināms, ka to izteicēji gandrīz bez izņēmuma ir „prātīgie." Ne viens vien no viņu vidus bija atstājis dzimteni ar rūpīgi iesaiņotām smagām mantu nastām un paunām. Steigā dažs labs no viņiem neskopojās ar „saukļiem" cīnītājiem: „Turieties līdz pēdējam vīram! Jūs cīnāties par savu zemi, par brīvību." Tā nekautrējās rīkoties un runāt arī personas, kas okupācijas laikā kalpoja svešai varai un „augstai rasei," par augstāku posteni un labāku vietu nereti atmezdamas kaunu un godu. Bijušie kaŗavīri zina, ka svešas varas un apspiešanas apstākļos bija arī tādi vīri, kas tautas lielo postu mēģināja vismaz atvieglot, nevairoties no atbildības, bet viņi savā latviskā stājā bija un palika nelokāmi un cieti. Ar savu rīcību un upuŗiem viņi godīgi un godam stāvēja par latviešu kopējo apņēmību — būt brīviem un neatkarīgiem. Tie bija īstie vīri. Tos no viņu vidus, kas vēl palikuši dzīvajos un tagad dalās trimdinieku liktenī, bijušie kaŗavīri labi zina. Cīnītāji zina un atceras arī tos, kas atdevuši savas dzīvības cīņas laukā vai nokļuva un izbeidza savas dzīves gaitas vācu okupantu koncentrācijas nometnēs.

Bij. kaŗavīriem klusējot, šur un tur bēgļu nometnēs taisni šo krietno vīru apsmējēji un zākātāji sākuši justies it droši un labi. Bij. kaŗavīri tos vēl tagad redz par vadītājiem vienā vai otrā trimdinieku kopā. Viņi ir runātāji, gudrie spriedēji un pamācītāji. Ja tas kalpo viņu nolūkiem, viņi reizēm paslavē arī trimdinieku vidū nokļuvušos bijušos kaŗavīrus. Ikdienas darbā un attiecībās tas parasti citādi: vai ikvienam bij. kaŗavīram tad jāsaprot, ka šinī vai tanī nometnē tam atļauts dzīvot tikai no viņa — vadītāja vai noteicēja žēlastības. Bijušie cīnītāji ne reizi vien ir dzirdējuši pat draudus: „Neaizmirstiet, ka DP nometne nav nekāda īstā vieta kaŗavīriem . . . Jums vajadzētu būt kaut kur citur."

Tas, par ko es rakstu, vērojams un notiek gandrīz visur, kur atrodas „beļģieši," no amerikāņu, franču un citām gūstekņu nometnēm vai arī citādi pie tautiešiem kopēju dzīvi un likteni dalīt nākušie bij. kaŗavīri. Tāpēc nav jābrīnās, kādēļ dažreiz kaŗavīru problēmas nav atrisinājušās tā, kā viņi to būtu gaidījuši. Tās nav sirdslieta vienam otram viņu jautājuma „kārtotājam." Bet bij. kaŗavīri tomēr klusē un vēro. Viņi zina, ka visiem īstiem latviešiem ir viens dzīves mērķis. Par to bij. kaŗavīri cīnījās, par to daudzi nolika savas galvas: par brīvu, neatkarīgu Latviju! Par suverēnu latviešu tautu citu lielu un mazu suverēnu tautu vidū. — Skolotājs un bij. virsnieks **Teodors Sīlis**, International Camp, Kloster, Ravensburg - Weingarten, Wttbg. (14b).

Vēl par latviešiem Ēģiptē

Viens no latviešu bij. kaŗavīriem, kas nokļuvis angļu gūstā Italijā un vēlāk pārvests uz Ēģipti, par savām gaitām no turienes septembrī, starp citu, raksta: „Esmu ļoti, ļoti pateicīgs par kartiņu no Vācijas, ko saņēmu augusta pēdējā dienā. Kā mēs nokļuvām Ēģiptē? Pēc atvešanas no Latvijas uz Toruņu (Tornu) mūs aizveda tālāk uz Vitenbergu, bet no turienes pēc jaunas pārbaudes komisijā ap 400 latviešu — ārrindnieku nosūtīja uz Gardeļegenu. Tur atsūtīja vēl citus latviešus un mūs visus sadalīja pa 5 grupām. Vienu no tām — 48 latviešus vācieši sūtīja darbos uz Italiju. Biju kopā ar Eduardu Sotski, Pēteri Kokaini un Alksni. Izbraucām 1945. g. 7. febr. un pēc 3 nedēļām un daudzām bumbošanām no gaisa — 28. febr. nokļuvām Rodinā, Italijā. Caur Veronu mūs nogādāja uz kādu vietu apm. 20 km no Boloņas, kur mūs pielika pie vāciešu zirgu kopšanas. Pēc 3 nedēļām par pretimrunāšanu vāciešiem mani nosūtīja uz fronti par uztura piegādātāju. Vāciešiem atkāpjoties, man 23. aprīlī laimējās nokļūt pie angļiem. No vienas gūstekņu nometnes uz otru pārvietojoties, aizkļuvu līdz Taranto pie Vidusjūŗas. Pēc īsas aptaujas 12. maijā jau braucu kopā ar vāciešiem uz gūstekņu nometni Ēģiptē. Te nu bijām vairāki latvieši. Lūdzām, lai mūs novieto atsevišķi. Pēc 4 mēnešiem tā arī izdarīja, bet 1945. g. oktobrī no 306. gūstekņu nometnes mūs pārsūtīja uz 308. starptautisko nometni, kur atrodamies vēl tagad. Dievs vien zina, kad būsim brīvībā. Ar Ēģiptes karstumu pa daļai esam apraduši. Par piederīgo likteni nav ziņu, kaut gan ar Latviju esmu sarakstījies. Ar uzturu esam apmierināti, mazliet strādājam un par to saņemam atlīdzību personīgu lietu iegādāšanai. Kopīgi esam lūguši Sarkanam krustam Vācijā gādāt par mūsu atbrīvošanu." — **Valters Zīrnītis**, Latvian Camp, Kastner-Bräu, Marktredwitz, Oberpfalz, Bay. (13a).

Atlauztais zars

Daudzi latviešu trimdinieki tikai Amerikas krastos cer atrast atrisinājumu savam stāvoklim. Viņi saka, ka „atlauztā zara" teorija esot nepareiza. Kamēr tautas zars vēl zaļo, nevarot būt runas par tautas nacionālo galu. Vai Amerikas latvieši ir tāds mūsu zaļojošais zars? Vai par tādu paliktu arī tie tautieši, kas tagad sapņo par dzīvi Kanādā vai Brazilijā? Savu atbildi mums dod pašu Amerikas latviešu žurnāls „Drauga Vēsts." Tanī atrodam daudz ziņu par latviešu dzīvi aizokeana zemēs. Žurnāla marta-aprīļa numurs, piemēram, veltīts tieši Brazilijas latviešiem. Mēs Eiropā domājam, ka latvietis Amerikā ar savu centību būs sasniedzis ja ne bagātību, tad vismaz augstu dzīves līmeni. Mūs tādēļ jau sākumā pārsteidz „Drauga Vēstī" redaktora K. Purgaiļa ievietotais aizrādījums ziedot naudu, lai žurnālu Amerikā varētu saņemt arī maksātnespējīgie tautieši. Aprakstot dzīvi Brazilijā, K. P. stāsta: „Vērojot cenas skatlogos izliktajām precēm, pārsteidz ārkārtīgā dārdzība. Gandrīz neticami — visas cenas divkāršojušās." Par lielāko latviešu koloniju Brazilijā — Vārpu viņš raksta: „Pirmais iespaids: Vārpa šo un to zaudējusi no savas latviskās sejas. Redz daudz braziliešu, netrūkst arī japāņu. Rases problēma te neeksistē. Mazs latviešu zēns draudzīgi apkampies ar kādu japānēnu." Par Vārpas reliģisko dzīvi viņš saka: „Evanģelija vēsti te sludina divi valodās — latviešu un portugaļu. Latviešu vārdus klausās vairāk vecā audze. Svētdienas skolā un darbā jaunatnes vidū skan tikai valsts valoda." Pēc „Drauga Vēsts" atzinumiem, latviešu izglītības stāvoklis nav augsts. Šejienes latvieši jau sen esot sapņojuši par skolu, kur 8-13 g. v. bērniem būtu 4 klases, savs skolas direktors, skolas apkalpotājs un skolotājs katrā klasē. Šīs ilgas piepildījušās tikai 1942. g. Un tomēr: „jaunatne savā vidū runā portugaliski, piejaucot latviešu vārdus." Par to pašu Vārpas skolu teikts: „Šurp nāk bērni no tuvākās un tālākās apkārtnes — balti, melni, brūni un dzelteni. Tie ir latviešu, braziliešu, vāciešu, krievu un japāņu pēcnācēji. Visi viņi kopā dzied valsts himnu zem zaļdzeltenzilā Brazilijas karoga un nākamās dienās savas spējas grib ziedot jaunās tēvijas uzplaukumam." Tas viss rāda, ka latviešu tautas zars Amerikā, sevišķi Brazilijā, ja vēl nav pilnīgi nokaltis, tad stipri apvītis. To der atcerēties tautiešiem, kas domā tikai par došanos projām no Eiropas. — **M. Gulbis**, Haus 32, Hohnsen b. Hameln (20).

FELETONS

Noziegums un sods

Ļauj, lasītāj, runāt ar tevi tā saucamās „līdzībās." Ejam mēs, teiksim, abi — tu un es pa ceļu un ieraugām ganībās vientuļu aitu. Abi mēs — tu un es esam izsalkuši. Mēs metamies aitai virsū un to nositam. Pēc brālīgi dalām laupījumu uz pusēm. Vēl ar dalīšanu neesam galā, bet policija ir jau klāt. Uz tavām un manām rokām vēl ir aitas asinis. Bet — es asiņainām rokām tveru tevi, mīļo lasītāj, aiz apkakles un kliedzu: „Turiet zagli un slepkavu!" Tevi nu saņem ciet un ved uz cietumu. Izmisumā tu sauc: „Viņš arī, viņš arī ir vainīgs!" Bet es kliedzu tev pretī: „Turi muti, nacist!" Tu stāvi tiesas priekšā, bet es apsūdzu tevi, prasu tev bargu sodu, runādams likuma un taisnības vārdā. Sodu tev piespriež.

Nupat beigusies lielo kaŗa noziedznieku lielā prāva, kas ilga gandrīz veselu gadu. Pelnīto sodu viņi saņēmuši. Viņi saņēmuši sodu par to, ka kopā ar citiem sarīkojuši šo briesmīgo kaŗu, bet šie „citi" uz tribunāla apsūdzēto sola iztrūka. Drausmīgi ir notiesāto noziedznieku un viņu palīgu noziegumi: sagrautas valstis un pilsētas, noslepkavoti un nomocīti miljoni. Arī tava, lasītāj, dzimtene krita par upuri šiem noziedzniekiem un viņu palīgiem. Viņu dēļ tu, lasītāj, esi izdzīts no savas dzimtenes. Tā guļ satriekta un tev nesniedzamā tālumā. Viss, ko tu savām rokām dzimtenē uzcēli, visi tavi cīņas un darba augļi dzimtenē — viss tev ir atņemts un zudis. Tev atlicis tikai tavs gods, kas nav aptraipīts nevainīgu cilvēku asinīm, un tiesības uz brīva cilvēka dzīvi. Arī šīs pēdējās gara mantas, liekas, tev reizēm grib atņemt. Piedod, lasītāj, ka es sākumā runāju ar tevi „līdzībās." Es tev negribēju pāri darīt. Domāju, ka tu mani būsi sapratis.

Tev, lasītāj, varbūt būs jāstaigā ceļš, kas nebūs rozēm kaisīts. Staigājot šo ceļu, esi cilvēks. Ļaužu pasaulē daudz, bet cilvēku trūkst. Rīt, varbūt, to nebūs nemaz. **Drūmais**

Es aiziešu, viss paliks tā, kā bijis,
Tik tālāk steigsies laiks.

1946. g. 18. sept. operācijas laikā Heidelbergā piepeši mūžībā aizgājis Ludzas apriņķa bijušais vecākais

cand. iur. Antons Ruško,
dzimis 1906. g. 24. 9.,

apbedīts 1946. g. 28. 9. Heidelbergas-Rorbachas kapsētā

Miers būs ilgām, ilgu dziesmām visām...
Miers būs rokām, kuŗas gurdams sniedzi
Tu pēc zvaigznēm debess dzīlē, draugs.

Mīļā piemiņā paturēs
Dr. Hermīne Ozoliņa
3694

Uzaicinājums

(2. turpinājums)

Še minētie jaunieši lūgti steidzami paziņot savu pašreizējo dzīves vietu — precīzas adreses (nekavējoties ziņojot arī par dzīves vietas maiņu): To **S. Jaundzems**, Welfare Officer for Baltic Nationals, Gr. Burgstr. 59, Lübeck (24), lai viņu adreses būtu iespējams paziņot tālāk šo jauniešu labvēļiem — mūsu tautiešiem AS Valstīs, kas uzņēmušies gādību pār viņiem pēc Latvijas Sarkanā krusta Beļģijā priekšnieces E. Valteras ierosinājuma.

Elmārs Grīnbaums (27. 8. 2. Rīgas apr.), Evalds Gailītis (27. 16. 6. Rīgas apr.), Leons Grandāns (27. 3. 2. Daugavpils apr.), Arnolds Ģinters (27. 13. 11. Rīgas), Eduards Grīviņš (27. 26. 9. Valkas apr.), Alberts Grigaitis (28. 1. 12. Jelgavas), Arvīds Izaks (27. 11. 12. Rīgas apr.), Viesturs Irbītis (27. 28. 4. Valkas apr.), Nikolajs Jakovļevs (29. 3. 2. Rīgas), Kārlis Janavs (27. 7. 8. Valkas apr.), Gunārs Jencītis (27. 18. 3. Valkas apr.), Alfreds Jakovļevs (29. 28. 1. Ventspils), Gedimīns Jēkabsons (27. 9. 6. Rīgas), Ernests Jakobovičs (28. 15. 6. Rīgas), Juris Jurikas (27. 22. 1. Valmieras apr.), Haralds Korts (29. 24. 5. Rīgas), Jānis Kosko (27. 20. 12. Rīgas), Viktors Knape (27. 30. 8. Valkas apr.), Arvīds Kantriņš (27. 12. 12. Rīgas apr.), Arvīds Kārkliņš (27. 21. 11. Valkas apr.), Jānis Kangīzers (27. 25. 6. Madonas apr.), Gunārs Kurlis (27. 27. 9. Valmieras apr.), Uldis Kamerovskis (27. 10. 4. Rīgas), Jānis Krēmers (27. 8. 3. Madonas apr.), Laimdots Kalniņš (27. 7. 7. Jelgavas), Jānis Karps (27. 6. 11. Skujienes), Kārlis Kalniņš (27. 18. 10. Skaņkalnes pag.), Jānis Kalve (27. 14. 6. Rīgas), Jēkabs Kalniņš (27. 1. 3. Rīgas apr.), Viktors Kalvišs (27. 19. 6. Rīgas), Arvīds Kirilovs (27. 25. 1. Rīgas), Voldemārs Kraulis (28. 9. 4. Ventspils), Jānis Krūmiņš (27. 25. 6. Lietuvas), Herberts Krūziņš (27. 19. 4. Ventspils apr.), Voldemārs Kudliskis (27. 30. 11. Madonas apr.), Antons Kumpiņš (27. 19. 10. Rīgas), Kārlis Lācis (27. 26. 2. Rīgas), Helmūts Legzdiņš (27. 7. 5. Rīgas), Jānis Levkovskis (28. 1. 7. Rīgas), Dāniels Lisovskis (28. 7. 7. Ludzas apr.), Arvīds Lielkājs (27. 28. 11. Valkas apr.), Jāzeps Logins (27. 30. 10. Tukuma apr.), Leons Lomanovskis (27. 28. 4. Rīgas apr.), Kārlis Lūsis (27. 13. 11. Cēsu apr.), Jānis Lapiņš (28. 1. 12. Cēsu apr.), Voldemārs Legzdiņš (27. 25. 12. Rīgas), Andrejs Lapiņš (27. 6. 10. Bauskas apr.), Jānis Lapiņš (27. 6. 10. Bauskas apr.), Jānis Leimanis (27. 3. 2. Valmieras apr.), Raimonds Lapiņš (28. 8. 1. Rīgas), Jānis Liepiņš (27. 8. 12. Valmieras), Antons Muižnieks (27. 14. 4. Daugavpils), Juris Millers (27. 5. 6. Rīgas), Tālivaldis Miglavs (27. 3. 7. Valkas), Ēriks Melderis (27. 8. 3. Madonas apr.), Alberts Millers (27. 13. 1. Tukuma apr.), Gunārs Millers (27. 29. 9. Rīgas), Rūdolfs Mucenieks (28. 5. 1. Rīgas apr.), Reinholds Millers (27. 12. 6. Rīgas), Arvīds Narvaitis (27. 12. 12. Rīgas), Zīgfrīds Nikazis (26. 16. 7. Aizputes apr.), Andrejs Novickis (27. 1. 12. Daugavpils), Ēriks Neļķe (27. 5. 5. Valmieras), Richards Neike (27. 26. 7. Bauskas), Jānis Ozols (27. 31. 7. Cēsu apr.), Oļģerts Ozols (27. 9. 5. Valmieras apr.), Elmārs Ozols (28. 10. 2. Rīgas), Mārtiņš Ozoliņš (28. 16. 3. Rīgas), Edmunds Ozoliņš (28. 11. 2. Rīgas), Laimonis Pogainis (27. 16. 6. Cēsu apr.), Konstantīns Petkevičs (27. 1. 9. Andrupenes), Ojārs Pušpurs (28. 17. 3. Valmieras), Jānis Prūsis (28. 9. 10. Cēsīm), Ivars Podiņš (27. 24. 6. Cēsu apr.), Laimonis Politājs (26. 2. 10. Valmieras apr.), Marģers Pinnis (27. 27. 11. Cēsu apr.), Juris Puķītis (29. 1. 5. Rīgas), Augusts Peders (27. 20. 3. Valmieras apr.)

Saraksta beigas sniegsim nākamā numurā.

„Pasaulē pārāk daudz pesimisma"

Prestvikā, Skotijā, 2. okt. — Ģen. Eizenhauers, ierodoties še no Vācijas ar savu sievu un dēlu Džonu, nostrostēja pesimistus, kas saka, ka pasaule ejot pretim jaunam kaŗam. Deklarējot savu pārliecību, ka „neviena no lielajām valstīm nevēlas kaŗu visas pasaules mērogā un šajā laikā tādu tīši neizprovocēs," ASV armijas štāba šefs preses konferencē paziņoja: „Visā pasaulē ir pārāk daudz pesimisma." — ASV bij. ārlietu ministrs Kordels Halls (Hull), ko Ruzvelts reiz bija nodēvējis par „Vienoto Nāciju tēvu," no savas slimības gultas **Vašingtonā** sakarā ar savu 75. dzimšanas dienu preses pārstāvjiem nodeva plašāku aicinājumu visām pasaules lielvalstīm sadarboties tieši „šajā laikā, kuŗā vēsture ir vienā no savām bīstamākām krustcelēm." — Ģen. Francisko Franko, **Burgosā** atzīmējot savus 10 gadu Spānijas valstsgalvas amatā, deklarēja, ka šodien tikai Spānija un Krievija zinot, kurp tās iet. Par Spāniju viņš teica: „Mēs nenoliedzam brīvību un mēs nenoliedzam demokratiju. Mēs vēlamies drošību un kārtību." — **Maskavas** „Pravda" ievadā „Vēstures spriedums" saka: „Padomju tauta un visa progresīvā cilvēce, visi godīgie cilvēki apsveic Starptautiskā militārā tribunāla pasludinātos spriedumus ar gandarījuma sajūtu, kas atbilst pašam vēstures spriedumam — nežēlīgam un neizbēgamam." — Šachta advokāts **Nīrnbergā** 2. okt. izteicās, ka viņa 69 g. v. klientam, kas nodomājis apmesties uz dzīvi Holšteinā, angļu joslā, nebūšot jāstājas vācu denacifikācijas tiesas priekšā, jo tas jādarot tikai tad, ja gribot strādāt kādu algotu darbu. — Sabiedroto kontroles padomes pārstāvis **Berlīnē** izteicās, ka uz nāvi notiesātos nacistu kaŗa noziedzniekus pakārs Nīrnbergas cietumā, bet ar cietumu sodītos 7 ieslodzīs 4 lielvalstu pārzināmā cietumā Berlīnē. — Padomijas vēstniecības biļetenā, kas 1. okt. izsūtīts visiem laikrakstiem **Londonā**, pateikts, ka tai nekas neesot zināms sakarā ar „baumām" par it kā notikušu atentātu pret maršalu Tito. Arī oficiālā Dienvidslavijas ziņu aģentūra „Tanjug" saka, ka visi ziņojumi par to esot pilnīgi nepamatoti. — ASV jaunā notā Dienvidslavijai vaino dienvidslavu virsniekus un kaŗavīrus Sabiedroto militāro noteikumu neievērošanā **Triestā** un reizē noraida Dienvidslavijas protestu pret 6 tās kareivju apcietināšanu 9. sept. Triestā. — Spānijas ārlietu ministrs Artacho 1. okt. **Madridē** oficiāli noliedza, ka Spānija būtu mēģinājusi atjaunot tirdzniecības attiecības ar Krieviju vai ka būtu parakstīta kāda vienošanās ar Padomijas valdību. — **Anglija** pirmoreiz 2000 gados gatavojas atteikties no sudraba naudas, jo sudrabs kļuvis dārgs un vajadzīgs rūpniecībai. Valdība lūgs parlamentam atļauju apmainīt apgrozībā esošās sudraba monētas pret vaŗa un niķeļa monētām.

Miera konference Parīzē

Dienvidslavija 2. okt. vainoja ASV un Angliju 4 lielvalstu vienošanās laušanā par Triestu, lai varētu nodibināt angļu-amerikāņu militāru bazi pie Adrijas jūŗas. 1. okt. konferences komisija nobalsoja par pirmskaŗa Grieķijas-Bulgārijas robežu atstāšanu, ar lielu balsu vairākumu noraidot ierosinājumu piešķirt Grieķijai stratēģisku „pārlabojumu." Arī Bulgārijas politiskā komisija ar 10 balsu pret 1 izlēma atstāt Bulgārijai 1941. g. robežas.

Vācija

Tikai ar ASV 3. armijas komandieŗa ģen.-ltn. Kija (Keyes) un citu amerikāņu virsnieku personīgu iestāšanos un lūgšanu izdevies izbeigt no Polijas atbēgušo žīdu streiku **Babenhauzenā**. 2. okt. tie no transitnometnes Landshutā ar vilcienu ieradās Babenhauzenā, bet, ieraudzījuši, ka viņiem sagatavotai UNRRA's nometnei visapkārt ir dzeloņstiepļu žogs, atteikušies tanī ieiet, jo viņiem esot apsolītas vāciešu mājas ar visām ērtībām, bet šādā nometnē dzīves apstākļi viņiem nebūšot panesami. — Ar Militārās valdības rīkojumu angļu okupācijas joslā pēc 6. oktobŗa izbeidzas nakts iziešanas aizliegums, kad ielas bija jāatstāj pl. 23.30. Naktī uz 7. oktobri visā Vācijā pl. 3 pulksteņu rādītāji jāpagriež par 1 stundu atpakaļ, jo Vācija atgriežas pie normāla laika.

The Stars and Stripes

SPORTS

„Zemgalis priekšgalā," — tā par 1. starptautisko šacha turnīru **Augsburgā** raksta turienes „Schwäbische Landeszeitung." Aizejot līdz 8. kārtai, sīvas cīņas, jo īpaši turnīra 2 pēdējās kārtās kāpinājušās bieži vien līdz drāmatiskam sasprindzinājumam. Baltiešu spēlētāji līdz šim izrādījušies par nobriedušākiem un noteikti izturīgākiem nekā turnīra dalībnieki — vācieši. Vienīgais izņēmums ir Uncikers, kas ar latvieti Zemgali atrodas turnīra priekšgalā. Zēmišs iesāka ar kādu neizšķirtu partiju, bet tad guva dažas skaistas uzvaras. Pirms 9. kārtas Zemgalis ir priekšgalā ar 7 p., Uncikers ar 6, Zēmišs, Škems un Endzelīns ar 5 p., Dr. Trēgers ar 4,5 un Rīdmillers ar 4 p. — Detmoldas volej- un basketbolisti Stulpiņš, Veiss, Igenbergs, Meržejevskis, Siliņš, Miķelsons un Rīders, viesojoties **Lauingenas** latviešu nometnē pie Donavas, ar 15:10, 7:15 un 11:15 zaudēja lauingeniešiem volejbolā (Gulbis, kas bija labākais L. vienībā, Bucholcs, Leikarts, Resnais, Danne, Bruzgulis), bet basketbolā ar 76:29 uzvarēja L. vienību (Geide, Bucholcs, Ozoliņš, Vanags, Resnais). Detmoldiešu vidū precīzi un skaisti meta Stulpiņš, bet vienības garākais vīrs Igenbergs spēles karstumā iemeta bumbu arī — pašu grozā. — US bij. šachists un futbola vienības vārtsargs Rūdolfs Zarumba, kas no Rostokas atgriezies Rīgā, savam brālēnam — Detmoldas sportistam Siliņam atrakstījis, ka strādājot vecā vietā par grāmatvedi tirdzniecības uzņēmumā **(R. Melbārdis)**. — Starptautiskās olimpiskās komitejas viceprezidents Brundedžs paskaidro, ka olimpiskās ziemas spēles 1948. g. februāŗa beigās notiks **St. Moricā**, Šveicē, bet nākamā olimpiada sāksies 1948. g. 28. vai 29. aug. **Londonā**. Cerēsim, ka nākamā olimpiādā arī mūsu sportisti varēs aizstāvēt savas valsts krāsas **(Ēriks Miesnieks)**. — Mūsu šachistiem Baltijas tautu sporta svētku laikā pulcējoties Augsburgā, projektētās ASV okupācijas joslas latviešu šachistu pārstāvniecības vietā bija radusies izdevība ievēlēt jauno latviešu trimdas šachistu apvienības valdi, kas pārstāv arī Anglijas okupācijas joslas latviešu šachistus. Par valdes sēdekli izraudzīta Eslingena. Tās darbvedība ASV joslai atradīsies Regensburgā un Anglijas joslai — Oldenburgā. Jaunievēlētā šacha apvienības valdē par priekšsēdi izraudzīts adv. A. Melnbārdis, viņa 1. biedrs A. Raņķis (angļu josla), 2. biedrs Indr. Kalniņš, 1. sekretārs N. Liepiņš, 2. sekretārs A. Liepnieks (angļu josla), kasieris-mantzinis A. Stabiņš un biedrzinis K. Ozols. Revīzijas komisijā ievēlēti L. Endzelīns, Fr. Ozols un P. Purkalītis (angļu josla). Tā sekmīgi atrisināta latviešu šachistu organizēšana, ko 18. un 19. maijā ierosināja šachistu sanāksmē Neinburgas (vorm Wald) pilsētiņā Augšpfalcā **(Indriķis Kalniņš)**.

Sludinājumi

Skatu albumu Latvija ar 110 attēliem, Egīla Hermanovska mākslinieciskā ietērpā, nelielās tirāžas dēļ vispirms piesūtīs iepriekšpasūtītājiem. Albuma saturu papildina ar angļu tekstu, kādēļ tā iznākšana mazliet nokavējas. Albums ieteicams skolām un dāvanām. Cena 8.50 markas + 80 fen. pasta izd. Dabūjama arī **Latvijas karte** ar Rīgas un Liepājas plāniem. Cena 2.30 markas. Naudu sūtīt izdevējam **Jānim Liepiņam:** Plochingerstr. 17, Esslingen-Neckar, Wttbg. (14a). 3693

Piederīgos un paziņas m. alūksnietis **ArvīdsRuciņš**, dz. 23. 8. 4.: Latvian Camp, Rosalie-Kas., IV-130, Rautheimerstr., Braunschweig (20). 3606

Piederīgos un paziņas m. **Eduards Lietuvietis**, dz. 22. 6. 3., no Rugāju p.: Latvian Camp, Rosalie-Kas., IV-130, Rautheimerstr., Braunschweig (20). 3607

Piederīgos un paziņas m. **Rolands Strautmanis**, dz. 25. 26. 1., no Rīgas: Latvian Camp, Rosalie-Kas., IV-130, Rautheimerstr., Braunschweig (20). 3608

Radus un paziņas m. **Arveds Adamovskis**, dz. 23. 18. 11. Liepājā, un **Kārlis Graudiņš**, dz. 20. 9. 3. Ventspilī: Lindenstr. 21, Liebenburg ü. Goslar (20). 3695

Piederīgos un paziņas m. **Vitolds Koķis**, dz. 26. 1. 11., no Valmieras: Latvian Camp, Rosalie-Kas., IV-130, Rautheimerstr., Braunschweig (20). 3609

Piederīgos un paziņas m. **Emīls Vecvagars**, dz. 20. 30. 11., no Auces: Latvian Camp, Rosalie-Kas., IV-130, Rautheimerstr., Braunschweig (20). 3610

Zelmu Miezi, dz. 04. 26. 7., no Rīgas m. **Olegs Utāns:** Latvian Camp, Frankfurterstr. 74, Fulda (16). 3689

Kaŗavīru **Leopoldu** Benediktu **Kaņepu**, FP 10217-B, m. vecāki: Camp 255, Alt-Garge ü. Dahlenburg (20). 3690

Sievu **Valiju** no Talsiem un c. tuviniekus m. **Alberts Mellis:** Baltic Camp 267/b, Ohrbeck ü. Osnabrück (23). 3691

Dēlus Kuprišus — Jāni, dz. 19. g., Antonu, dz. 23. g., un Tadeušu, dz. 26. g., m. Jāzeps Kuprišs no Šķilbēnu p.: Latvian DP Camp, Flensburg-Mürwik (24). 3692

Lavīzi Heniņu, dz. 91. g., un **Ēriku Heniņu**, dz. 26. g., no Rīgas, Biķernieku i., m. **Arnolds Heniņš:** Latvian Camp, Mannheim (17a). 3696

Par tēvu **Robertu Ērgli** un **Vladislavu Butānu**, 45. g. bija Drēzdenes apkārtnē, lūdz z. **Līvija Ērgle:** Nebeniusstr. 9—5. Mannheim (17a). 3697

Radus, draugus un paziņas m. **Arvīds Gerinelis**, dz. 09. 26. 10., no Rīgas un **Pēteris Dzelzkalējs** no Jelgavas: Latvian Camp, Wörth/Isar, Kr. Landshut, Bay. (13b). 3698

Radus, draugus un paziņas m. Marģers Kreicbergs, dz. 24. 14. 1., no Dobeles, Edvīns Pūnis, dz. 26. 25. 9., no Dignājas un Jūlijs Pačs, dz. 27. 7. 4., no Varakļāniem: DP Hospital Senne 1, Post Friedrichsdorf über Gütersloh (21a). 3679

Par dēliem serž. **Edgaru Šteinbergu**, dz. 19. 15. 2. Rīgā, precējies, 45. II bija div. „Kurzeme" Tornā, FP 37663-I, un **Visvaldi** Ilmāru **Šteinbergu**, dz. 24. 21. 2. Rīgā, bija darba dien. Sofienvaldē, FP 15033 c, lūdz z. **Emīlija Šteinberga:** Lehndorf 45, Spittal, Kärnten, Oesterreich. 3680

Helgu Rozi no Jelgavas, Filozofu i., un paziņas m. **Edgars Sulainis** no Bauskas; radus un paziņas m. **Arvīds Slaģis**, dz. 19. 23. 6., no Džūkstes: c/o 2/S. W. B., Harding Bar., Bl. 5, Kolmar-Kas., Wuppertal-Barmen (22a). 3681

Par **Augustu Āboliņu**, dz. 10. 18. 7., no Rīgas lūdz z. **Lidija Āboliņa** (Naudiņa) no Aiviekstes: Latvian DP Camp, B. 16, Hersbruck, Bayern (13a). 3682

Gsp. izp. Laimdotu Bisnieci, dz. 27. 8. 9. Ērģemē, m. brālis Visvaldis Bisnieks: Bahnhofstr. 66½, Haag, Bayern (13b). 3684

Veltu Alīdu Kaktiņu no Siguldas, 45. III bija Ries'ā, m. A. Kaktiņš: Latvian DP Camp, Seedorf, Post Zeven, Kr. Bremervörde (23). 3683

Radus un paziņas m. **Frīdis Lisners** no Bēnes un **Jūlijs Fišers** no Bēnes un Penkules: Leuchtenburgstr. 12-56, Berlin-Zehlendorf (1). 3686

Arvīdu Viksni no Rīgas m. Rūdolfs Ķirsis: Latvian DP Camp, Waldstr. 294, Offenbach/Main (16). 3687

Neimaņus — ierēdni stud. Jāni, dz. 13. g., no Ozolnieku Bankām, Rīgas dzc. pasta ierēdni Elmāru, dz. 16. g., no Rīgas un būvtechn. Laimoni, dz. 18. g., no Jelgavas, visi dzimuši Alojas p., m. Oļģa Grīva: Tannenbergstr. 1-3, Esslingen/Neckar, Wttbg. (14a). 3688

Māti **Adeli Gaisu** no Šauļiem, bija Stargardā, Pomerānijā, m. **Bruno Gaiss:** B 47670, Camp 2, Toft Hall, Knutsford/Cheshire, Great Britain. 3678

Zentu Rozentāli ar vīru **Raimondu**, bija Leslavā pie Vislas līdz 45. II, m. māsa **Elza Rozenkalne:** Alsenstr. 36, Bielefeld (21). 3675

Pastilijonus — **Gunāru Modriņu**, dz. 33. g., **Kārli Imantu**, dz. 29. g., un **Jāni**, dz. 22. g., m. māte **Doroteja** Zelma **Urbāne:** Latvian DP Camp, Lauingen/Donau, Bayern (13b). 3183

Dēlu Eduardu Dombrovski, dz. 24. 23. 5. Rīgā, no Šampētera, Apuzes 13, bija „RAD", Lauenburgas instr. skolā un Pomerānijā ievain. kreisā kājā, pēd. z. 45. 27. 3., m. Anete Dombrovska: Central DP Camp, 8-61 a, Würzburg, Bayern (13a). 3019

Radus un paziņas m. **Pēteris Ručevskis** no Līvāniem: Latvian DP Camp, Fischbach bei Nürnberg, Bay. (13a). 3567

„Latviešu Vēstneša" 1 mēneša abonements ar piesūtīšanu maksā 5 markas, 2 mēnešu — 8 markas. Abonementu pieņem no jebkura numura. Atsevišķa numura cena 50 fen. Tuvinieku meklēšanas sludinājumi par katru pilnu vai saīsināto vārdu 30 fen., pustreknā salikumā 45 fen., tekstā 90 fen. Pārējie sludinājumi 100 proc. dārgāk. „Latviešu Vēstneša" pārstāve angļu okupācijas joslā — Lidija Dravniece: Latvian Camp, „Frische Quelle", Hiddesen bei Detmold, Lippe (21a); Austrijā — Rūdolfs Kalniņš: DP Camp, Glasenbach bei Salzburg, Oesterreich. Maksājumiem Austrijā piemērojamas tās pašas likmes šillingos. Par laikraksta savlaicīgu nesaņemšanu vai abonementa pārtraukšanu techniskā vai neparedzētu iemeslu dēļ izdevējs atbildību neuzņemas.

Printed by Manz, Dillingen. — 12.300